

BHAVNAGAR UNIVERSITY

BHAVNAGAR

(NACC Accreditation Grade “B”)

CREDIT AND SEMESTER SYSTEM

SYLLABUS

B.S.W. (Gujarati Medium)

(In Force From Academic Year: 2010-2011)

तमसो मा ज्योतिर्गमय

Bachelor of Social Work (B.S.W.)
Credit & Semester System Syllabus

NAME OF THE SUBJECT: SOCIAL WORK

SEMESTER – 1st

Sr. No.	PAPER NO	NAME OF THE PAPER	TOTAL MARKS EXT + INT = TOTAL	PASSING STANDARD EXT + INT* = TOTAL	TOTAL TEACHING HOURS	CREDITS
1	101	English	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
2	102	સમાજકાર્ય ઇતિહાસ અને દર્શન	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
3	103	સમાજકાર્યની આધારશીલા	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
4	104	ક્ષેત્રકાર્ય (અઠવાડિયામા ૨ દિવસ ૧દિવસના ૫ કલાક)	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 10 Hours = 150	10

ક્રમ	વિગત	ગુણ	સમય
૧	લેખિત પરીક્ષા	૨૦	૩ કલાક
૨	એસાઈમેન્ટ, જુથ ચર્ચા, રોલ પ્લે, રજુઆત, સમિક્ષા, પ્રોજેક્ટ, વગેરે	૧૦	
કુલ		૩૦	

SEMESTER – 2nd

Sr. No.	PAPER NO	NAME OF THE PAPER	TOTAL MARKS EXT + INT = TOTAL	PASSING STANDARD EXT + INT* = TOTAL	TOTAL TEACHING HOURS	CREDITS
1	201	સામાન્ય મનોવિજ્ઞાન	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
2	202	સમાજિક સંસ્થાઓ	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
3	203	સમાજવિજ્ઞાન	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
4	204	ક્ષેત્રકાર્ય (અઠવાડિયામા ૨ દિવસ ૧દિવસના ૫ કલાક)	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 10 Hours = 150	10

ક્રમ	વિગત	ગુણ	સમય
૧	લેખિત પરીક્ષા	૨૦	૩ કલાક
૨	એસાઈમેન્ટ, જુથ ચર્ચા, રોલ પ્લે, રજુઆત, સમિક્ષા, પ્રોજેક્ટ, વગેરે	૧૦	
કુલ		૩૦	

Bachelor of Social Work (B.S.W.)
Credit & Semester System Syllabus

NAME OF THE SUBJECT: **SOCIAL WORK**

SEMESTER – 3rd

Sr. No.	PAPER NO	NAME OF THE PAPER	TOTAL MARKS EXT + INT = TOTAL	PASSING STANDARD EXT + INT* = TOTAL	TOTAL TEACHING HOURS	CREDITS
1	301	English	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
2	302	નગર અને ગ્રામિણ સમાજશાસ્ત્ર	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
3	303	સમાજકાર્યની પદ્ધતિઓ - ૧	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
4	304	ક્ષેત્રકાર્ય (અઠવાડિયામા ૨ દિવસ ૧ દિવસના ૫ કલાક)	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 10 Hours = 150	10

ક્રમ	વિગત	ગુણ	સમય
૧	લેખિત પરીક્ષા	૨૦	૩ કલાક
૨	એસાઈમેન્ટ, જુથ ચર્ચા, રોલ પ્લે, રજુઆત, સમિક્ષા, પ્રોજેક્ટ, વગેરે	૧૦	
કુલ		૩૦	

SEMESTER – 4th

Sr. No.	PAPER NO	NAME OF THE PAPER	TOTAL MARKS EXT + INT = TOTAL	PASSING STANDARD EXT + INT* = TOTAL	TOTAL TEACHING HOURS	CREDITS
1	401	સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
2	402	ભારતીય સમાજની સમસ્યાઓ - ૧	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
3	403	ભારતમાં સામાજિક પરિવર્તન	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
4	404	ક્ષેત્રકાર્ય (અઠવાડિયામા ૨ દિવસ ૧ દિવસના ૫ કલાક)	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 10 Hours = 150	10

ક્રમ	વિગત	ગુણ	સમય
૧	લેખિત પરીક્ષા	૨૦	૩ કલાક
૨	એસાઈમેન્ટ, જુથ ચર્ચા, રોલ પ્લે, રજુઆત, સમિક્ષા, પ્રોજેક્ટ, વગેરે	૧૦	
કુલ		૩૦	

Bachelor of Social Work (B.S.W.)
Credit & Semester System Syllabus

NAME OF THE SUBJECT: SOCIAL WORK

SEMESTER – 5th

S.R. NO.	PAPER NO	NAME OF THE PAPER	TOTAL MARKS EXT + INT = TOTAL	PASSING STANDARD EXT + INT* = TOTAL	TOTAL TEACHING HOURS	CREDITS
1	501	English	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
2	502	સમાજકાર્યની પદ્ધતિ – ૨	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
3	503	સંગઠન સંચાલન	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 06 Hours = 90	06
4	504	ક્ષેત્રકાર્ય (૧ દિવસના ૬ કલાક)	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	15 Weeks x 12 Hours = 180	12

ક્રમ	વિગત	ગુણ	સમય
૧	લેખિત પરીક્ષા	૨૦	૩ કલાક
૨	એસાઈમેન્ટ, જુથ ચર્ચા, રોલ પ્લે, રજુઆત, સમિક્ષા, પ્રોજેક્ટ, વગેરે	૧૦	
કુલ		૩૦	

SEMESTER – 6th

S.R. NO.	PAPER NO	NAME OF THE PAPER	TOTAL MARKS EXT + INT = TOTAL	PASSING STANDARD EXT + INT* = TOTAL	TOTAL TEACHING HOURS	CREDITS
1	601	ભારતીય સમાજની સમસ્યા – ૨	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	16 Weeks x 06 Hours = 90	06
2	602	સમાજકાર્યનાં ક્ષેત્રો	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	16 Weeks x 06 Hours = 90	06
3	603	સામુદાયિક વિકાસ	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	16 Weeks x 06 Hours = 90	06
4	604	ક્ષેત્રકાર્ય (૧ દિવસના ૬ કલાક)	70 + 30 = 100	28 + 12 = 40	16 Weeks x 12 Hours = 180	12

ક્રમ	વિગત	ગુણ	સમય
૧	લેખિત પરીક્ષા	૨૦	૩ કલાક
૨	એસાઈમેન્ટ, જુથ ચર્ચા, રોલ પ્લે, રજુઆત, સમિક્ષા, પ્રોજેક્ટ, વગેરે	૧૦	
કુલ		૩૦	

B. S.W.
SEMESTER - I

Paper No: 101 English

Credits: 06

Marks: 100 Marks
Marks: Semester End Examination: 70 Marks
Continuous Internal Evaluation: 30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	Prose Section: - Story-Oxford University Press (1996), Price Rs.25/- 1 to 10 stories 1.1 Objective / Multiple Choice 1.2 Short – answers 1.3 Short – notes	36 Hours	25 Marks
Unit 2	Grammar: - 2.1 Tenses ♣ Simple, Continue, perfect - Present Tense ♣ Simple, Continue, perfect - Past Tense ♣ Simple, Continue, perfect - Future Tense 2.2 Subject – Verb agreement 2.3 Use of Conjunctions 2.4 Antonyms (From the List enclosed) 2.5 Synonyms (From the List enclosed)	18 Hours	20 Marks
Unit 3	Comprehension: - 3.1 From unseen Paragraphs – Questions – Answers	18 Hours	10 Marks
Unit 4	Comprehension: - 4.1 From unseen Paragraphs – Fill in the Blanks & Vocabulary 4.2 From unseen Paragraphs – Arrange the events	9 Hours	8 Marks
Unit 5	Composition: - 5.1 Paragraph writing (From the points given)	9 Hours	7 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
  2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading :

1. Short – Stories, Oxford University Press (1996)
2. Grammar & Composition by Wren & Martine

Paper No: 102: સમાજકાર્ય ઈતિહાસ અને દર્શન

Marks: 100 Marks
Marks: Semester End Examination: 70 Marks
Continuous Internal Evaluation: 30 Marks

Credits: 06

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	સમાજકાર્યની વિભાવના અને વિશેષતા (૧) સમાજકાર્યનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સમાજકાર્યની વિશેષતાઓ (૩) સમાજકાર્યની મૂળભૂત મૌલિક માન્યતાઓ (૪) સમાજકાર્યની ગેરમાન્યતા (૫) સમાજકાર્યનો અન્ય સામાજિક વિજ્ઞાનો સાથે સંબંધ	18 Hours	14 Marks
Unit 2	સમાજકાર્યનો ઈતિહાસ (૧) ઈંગલેન્ડમાં સમાજકાર્યનો ઈતિહાસ (૨) અમેરીકામાં સમાજકાર્યનો ઈતિહાસ (૩) ભારતમાં સમાજકાર્યનો ઈતિહાસ (૪) ભારતમાં વ્યાવસાયિક સમાજકાર્યનો વિકાસ (૫) સમાજકાર્ય અને સમાજસેવા વચ્ચેનો તફાવત	18 Hours	14 Marks
Unit 3	સમાજકાર્ય તત્વદર્શન – ૧ (૧) વ્યવસાય એટલે શું? સમાજકાર્ય વ્યવસાયની વિભાવના (૨) વ્યવસાયિક સમાજકાર્યનાં તત્વો (૩) સમાજકાર્ય વિષય ક્ષેત્રો (૪) સમાજકાર્યનાં મૂલ્યો (૫) સમાજકાર્યનાં ધ્યેયો	18 Hours	14 Marks
Unit 4	સમાજકાર્ય તત્વદર્શન – ૨ (૧) સમાજકાર્યનાં કાર્યો (૨) સમાજકાર્ય નાં ઉદ્દેશ્યો (૩) સમાજકાર્ય નાં સિદ્ધાંતો (૪) આચાર સંહિતા અર્થ અને જરૂરીયાત (૫) સમાજકાર્યની આચારસંહિતા	18 Hours	14 Marks
Unit 5	ભારતમાં સમાજકાર્ય (૧) વ્યક્તિગત સમાજકાર્ય (૨) સમુદાય દ્વારા થતા સમાજ સેવાનાં કાર્યો (૩) ધર્મ પ્રેરિત સમાજ સેવા (૪) સમાજકાર્ય અને ગાંધીજીનો અભિગમ (૫) ગાંધીજી પ્રેરિત આંદોલન	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading :

૧. સમાજકાર્ય – જી. આર. મદન
૨. સમાજકાર્ય ઈતિહાસ, દર્શન એવમ પ્રણાલિયા – ડૉ. સુરેન્દ્રસિંહ, ડૉ. પી. ડી. મિશ્ર
૩. સમાજકાર્ય સિદ્ધાંત એવમ અભ્યાસ – ડૉ. કૃપાલસિંહ સૂદન
૪. સમાજકાર્ય – રાજારામશાસ્ત્રી
૫. સમાજકાર્ય – સંગીતા તેજ
૬. Ideologies and Social Work : Historical and Contemporary Analysis – Murli Desai
૭. વ્યાવસાયિક સમાજકાર્ય – ડૉ. એ. એસ. ઈનામશાસ્ત્રી
૮. Social Work – An Integrated Approach – Sanjay Bhattacharya

Paper No: 103: સમાજકાર્યની આધારશીલા

Marks:

100 Marks

Credits: 06

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	સમાજશાસ્ત્ર અભ્યાસ (૧) સમાજશાસ્ત્ર એક વિજ્ઞાનનાં રૂપમાં (૨) સમાજશાસ્ત્રીય સંશોધન (૩) સમાજશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ (૪) સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ અંગેનો માનવતાવાદી અભિગમ (૫) સમાજકાર્યમાં સમાજશાસ્ત્રનાં જ્ઞાનની ઉપયોગીતા	18 Hours	14 Marks
Unit 2	સમાજ (૧) સમાજનો અર્થ અને સમાજોનું વર્ગીકરણ (ટુંકમાં વર્ણવો) (૨) વ્યક્તિ અને સમાજ વચ્ચે સબંધ (૩) સમુદાય (૪) ગ્રામીણ સમાજ (૫) શહેરી સમાજ	18 Hours	14 Marks
Unit 3	સંસ્કૃતિ (૧) સંસ્કૃતિનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સંસ્કૃતિનાં લક્ષણો (૩) સંસ્કૃતિનું મહત્વ (૪) સંસ્કૃતિ અને વ્યક્તિત્વ (૫) સાંસ્કૃતિક પ્રક્રિયા	18 Hours	14 Marks
Unit 4	સામાજિક જુથ (૧) સામાજિક જુથનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સામાજિક જુથના પ્રકાર (૩) સામાજિક જુથનું મહત્વ (૪) નાના જુથમાં વર્તન (૫) વ્યક્તિ પર જુથનો પ્રભાવ	18 Hours	14 Marks
Unit 5	સામાજિક સ્તરીકરણ (૧) સામાજિક સ્તરીકરણનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સામાજિક સ્તરીકરણનાં લક્ષણો (૩) સામાજિક સ્તરીકરણની જરૂરીયાત (૪) વર્ગ સ્તરીકરણ અને લિંગ સ્તરીકરણ (૫) જ્ઞાતિ અને જાતિ આધારિત સ્તરીકરણ	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
  2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading :

૧. પ્રારંભિક સમાજશાસ્ત્ર – ડૉ. ધર્મવીર મહાજન – અર્જુન – પબ્લિસિંગ
૨. સમાજશાસ્ત્ર પરીચય – પ્રો. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે – અનડા પ્રકાશન
૩. સમાજશાસ્ત્ર પરીચય – ડૉ. અનિલ એસ. વાઘેલા – યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
૪. સમાજશાસ્ત્ર પરીભાષિત કોષ – ડૉ. વિદ્યુત જોશી – યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
૫. સમાજશાસ્ત્રીય વિચારધારાનાં આધારો – પ્રો. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે – અનડા પ્રકાશન

Paper No: 104 ક્ષેત્રકાર્ય

Marks:

100 Marks

Credits: 10

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

- વિદ્યાર્થીઓએ અઠવાડિયામાં બે દિવસ ગામડામાં કે શહેરમાં પ્રાથમિક માહિતી એકત્રીકરણ તેમજ સમજણ માટે ક્ષેત્રકાર્યમાં જવાનું રહેશે.
- એક દિવસમાં ૫ કલાક ક્ષેત્રકાર્ય કરવાનું રહેશે.
- દરેક વિદ્યાર્થીએ કોલેજના અધ્યાપકના માર્ગદર્શન હેઠળ ક્ષેત્રકાર્ય કરી દૈનિક અહેવાલ બનાવવાનો રહેશે. દૈનિક અહેવાલના આધારે સેમેસ્ટર ના અંતે સત્રાંત અહેવાલ બનાવવા રહેશે.

Break up of Continuous Internal Evaluation:

- Internal Viva 20 Marks
  - GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

ક્રમ	નિર્ણાયક	મુલ્યાંકનનો આધાર	ગુણભાર
૧	સંયોજક	સમજણ અને વિષય સજ્જતા	૧૦
૨	માર્ગદર્શક	દૈનિક અહેવાલ, સત્રાંત અહેવાલ, ખાનગી મુલ્યાંકન, વર્તણુંક, નિયમિતતા	૨૦
કુલ			૩૦

B.S.W.
SEMESTER – II

Paper No: 201: સામાન્ય મનોવિજ્ઞાન

Marks:

100 Marks

Credits: 06

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	<p>મનોવિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા અને સ્વરૂપ (૧) મનોવિજ્ઞાનનો અર્થ, વ્યાખ્યા (૨) મનોવિજ્ઞાનનો અન્ય વિજ્ઞાન સાથે સંબંધ (ટુંકમાં)</p> <ul style="list-style-type: none"> ♣ સામાન્ય મનોવિજ્ઞાન, શારીરિક મનોવિજ્ઞાન, તુલનાત્મક મનોવિજ્ઞાન, વિકાસાત્મક અને બાળ મનોવિજ્ઞાન ♣ વ્યક્તિગત ભિન્નતાનું મનોવિજ્ઞાન, શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન ઔદ્યોગિક અને ઈજનેરી મનોવિજ્ઞાન, અસામાન્ય મનોવિજ્ઞાન, ચિકિત્સા ♣ મનોચિકિત્સા મનોવિજ્ઞાન, સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન, સલાહ મનોવિજ્ઞાન. <p>(૩) મનોવિજ્ઞાનની અભ્યાસ પદ્ધતિઓ – આંતર નિરિક્ષણ પદ્ધતિ, – બાહ્ય નિરિક્ષણ પદ્ધતિ, – મનોવિજ્ઞાનિક પ્રયોગ, – સર્વે પદ્ધતિ, – મનોચિકિત્સા પદ્ધતિ, – મનોવિજ્ઞાનિક કશોટીઓ – મુલાકાત પદ્ધતિ</p> <p>(૪) મનોવિજ્ઞાનના સંપ્રદાયો – શકિતવાદી મનોવિજ્ઞાન, – સાહચર્યવાદ, – રચનાવાદ, – કાર્યવાદ, – વર્તનવાદ, – સમષ્ટિવાદી મનોવિજ્ઞાન, – વ્યક્તિ વાદી મનોવિજ્ઞાન</p> <p>(૫) મનોવિજ્ઞાનની ઉપયોગીતા</p>	18 Hours	14 Marks
Unit 2	<p>વારસો અને વાતાવરણ (૧) વારસો, અર્થ અને તેની પ્રક્રિયા (૨) વાતાવરણનો અર્થ અને તેનો ફાળો (૩) પ્રેરણાનો અર્થ અને વિશેષતા (લાક્ષણિકતા) (૪) શારીરિક – જૈવકિય પ્રેરણાઓ (૫) પ્રેરણાનાં સિદ્ધાંતો</p>	18 Hours	14 Marks
Unit 3	<p>માનવ વૃદ્ધિ અને વિકાસ (૧) માનવ વૃદ્ધિ અને વિકાસનો અર્થ પરિપકવતા (૨) વિકાસ અવસ્થાના સિદ્ધાંતો (૩) વિકાસની પ્રક્રિયા (૪) તારુણ્યનાં પાસાઓ અને મુંજવણ (૫) જીવન પદ્ધતિની પ્રક્રિયા તરીકે વિકાસ</p>	18 Hours	14 Marks
Unit 4	<p>વ્યક્તિત્વની વિભાવના અને પ્રકાર (૧) વ્યક્તિત્વનો અર્થ અને –વ્યાખ્યા (૨) વ્યક્તિત્વનાં નિર્ધારક તત્ત્વો (જૈવિક, સામાજિક, સાંસ્કૃતિક) (૩) વ્યક્તિત્વનો વિકાસ – શૈશવકાળ, બાલ્યકાળ, કિશોરાવસ્થા, યુવાવસ્થા (૪) વ્યક્તિત્વના પ્રકારો (૫) વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં સંસ્કૃતિ, કુટુંબનો ફાળો</p>	18 Hours	14 Marks
Unit 5	<p>શીખવાની વિભાવના અને ઘટકો (૧) શીખવાનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) શીખવાની ક્રિયાના ઘટકો (૩) અભિસંધાન (૪) વર્તનનું ઘડતર (૫) પ્રત્યક્ષ શિક્ષણ</p>	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam	20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation	10 Marks
Total Marks:	30 Marks

Reference / Text-Books / Additional Reading :

૧. પ્રગત સામાન્ય મનોવિજ્ઞાન – ડૉ. ભાનુપ્રસાદ પરીખ
૨. General Psychology – K .C. Shukla
૩. સામાન્ય મનોવિજ્ઞાન – નાનક કામદાર

Paper No: 202: સમાજિક સંસ્થાઓ

Marks:

100 Marks

Credits: 06

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	સમાજિક સંસ્થાઓ (૧) સમાજિક સંસ્થાનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સમાજિક સંસ્થાના લક્ષણો (૩) સમાજકાર્યની મૂળભૂત મૌલિક માન્યતાઓ (૪) સમાજિક સંસ્થાનાં કાર્યો (૫) સંસ્થાકરણની પ્રક્રિયા	18 Hours	14 Marks
Unit 2	કુટુંબની વિભાવના (૧) કુટુંબનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) કુટુંબના લક્ષણો (૩) કુટુંબ સંસ્થાનું મહત્વ (૪) કુટુંબના પ્રકારો (૫) કુટુંબનું વિકાસ ચક્ર	18 Hours	14 Marks
Unit 3	લગ્ન (૧) લગ્નનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) લગ્નનું મહત્વ (૩) લગ્નના પ્રકારો (૪) લગ્નના નિયમો (૫) લગ્ન સામેના પડકારો	18 Hours	14 Marks
Unit 4	જ્ઞાતિ (૧) જ્ઞાતિનો ઉદભવ (૨) જ્ઞાતિનો અર્થ અને ખ્યાલ (૩) જ્ઞાતિનાં લક્ષણો (૪) જ્ઞાતિનાં કાર્યો અને વિકાસ (૫) જ્ઞાતિ પરિવર્તનનાં વર્તમાન પ્રવાહો	18 Hours	14 Marks
Unit 5	ધર્મ અને શિક્ષણ (૧) ધર્મનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) ધર્મનું સામાજિક સંસ્થા તરીકે મહત્વ અને કાર્ય (૩) શિક્ષણનો અર્થ અને ખ્યાલ (૪) શિક્ષણનાં કાર્યો અને હેતુ (૫) ધર્મ અને શિક્ષણનાં સામાજિકરણમાં યોગદાન	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
  2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading :

૧. લગ્ન, કુટુંબ અને સગપણ સંબંધો – ડૉ. અનિલ એસ. વાઘેલા
૨. નાતેદારી, વિવાહ એવમ પરિવાર કા સમાજશાસ્ત્ર – ડૉ. ધર્મવીર મહાજન
૩. ભારતીય સામાજિક વ્યવસ્થા – સુનિલ ગોયલ, સુનીતા ગોયલ
૪. લગ્ન, કુટુંબ અને સગપણ સંબંધો – પ્રો. એ. જી. શાહ અને પ્રો. જે. કે. દવે
૫. Marriage and Family in India – K. M. Kapadia
૬. An Introduction to Social Anthropology – Majmudar and Madan
૭. લગ્ન, કુટુંબ અને સમાયોજન – ધીરજ ધકાન
૮. ભારતીય સમાજ અને સામાજિક સંસ્થાઓ – પ્રો. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે
૯. ભારતીય સમાજનો પરિચય – પ્રો. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે
૧૦. ભારતમાં સમાજ – માળખું અને પરિવર્તન – પ્રો. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે
૧૧. ભારતીય ચિંતકોનું શિક્ષણ ચિંતન – શાસ્ત્રી જયેન્દ્ર દવે
૧૨. શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર – જે.કે. દવે

Paper No: 203: સમાજવિજ્ઞાન

Marks:

100 Marks

Credits: 06

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	રાજયશાસ્ત્ર (૧) રાજ્યનો અર્થ અને સમાજકાર્યમાં તેનું મહત્વ (૨) રાજ્યશાસ્ત્રનો અર્થ અને અભ્યાસની ઉપયોગીતા (૩) વ્યક્તિ અને રાજ્ય વચ્ચેનો સંબંધ (૪) કલ્યાણ રાજ્યની વિભાવનાં (૫) રાજ્યશાસ્ત્રનું સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર	18 Hours	14 Marks
Unit 2	લોકશાહી (૧) લોકશાહીનો અર્થ અને લક્ષણો (૨) ભારતીય લોકશાહી સામેનાં ભય સ્થાનો (૩) લોકશાહીનાં પ્રકારો (૪) લોકશાહીને મજબૂત બનાવવા માટેનાં ઉપાયો (૫) ભારતમાં ચૂંટણી તંત્ર-મતાધિકાર	18 Hours	14 Marks
Unit 3	અર્થશાસ્ત્ર (૧) અર્થશાસ્ત્રનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) અર્થશાસ્ત્રનો સમાજકાર્ય સાથે સંબંધ (૩) સમાજકાર્યમાં અર્થશાસ્ત્રનું મહત્વ (૪) અમૃત્ય સેન નું અર્થશાસ્ત્ર	18 Hours	14 Marks
Unit 4	આર્થિક વિકાસ (૧) વિકાસની બદલાતી વિભાવનાં (૨) લઘુતમ જરૂરીયાતો અને ભૌતિક સુવિધામાં વધારો (૩) સામાજિક વિકાસનો અર્થ અને લક્ષણો (૪) માનવ વિકાસ	18 Hours	14 Marks
Unit 5	આંતર રાષ્ટ્રીય રાજકીય અને આર્થિક સંસ્થાઓ (૧) યુનો (૨) યુનીસેફ (૩) વિશ્વ બેંક (૪) ધજફ (૫) ભારતીય આયોજન પંચ	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading :

૧. રાજ્યશાસ્ત્ર પરિચય ભાગ ૧-૨ - પ્રા. હસમુખ પંડ્યા - અનડા પ્રકાશન
૨. રાજ્યશાસ્ત્ર - પાઠક અને પંડ્યા
૩. સમાજકાર્યની આધારશીલા - આનંદીબેન પટેલ
૪. ભારતીય સમાજનાં પ્રશ્નો અને સમસ્યાઓ - પ્રા. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે
૫. અર્થશાસ્ત્રનાં સિદ્ધાંતો - શ્રી એચ. કે. ત્રિવેદી
૬. અમૃત્ય સેન નું અર્થશાસ્ત્ર - કે.કે. ખપ્પર
૭. ભારતીય અર્થ વ્યવસ્થા - ડાહ્યેક બગડી

Paper No: 204: ક્ષેત્રકાર્ય

Marks:	100 Marks	Credits: 10
Marks: Semester End Examination:	70 Marks	
Continuous Internal Evaluation:	30 Marks	

- વિદ્યાર્થીઓએ અઠવાડિયામાં બે દિવસ ગામડામાં કે શહેરમાં ક્ષેત્રકાર્યમાં જવાનું રહેશે જેમાં તેમણે સમસ્યાની ઓળખ કરી સમસ્યાઓ અંગેનાં જાગૃતિ કાર્યક્રમો કરવાનાં રહેશે.
- ઓછામાં ઓછો ૧ જાગૃતિ કાર્યક્રમ ફરજિયાત કરવાનો રહેશે.
- પાંચ દિવસીય સઘન ક્ષેત્રકાર્ય શિબિર ગોઠવવાની રહેશે જેમાં વિદ્યાર્થીઓને સામાજિક સમસ્યાઓને નજીકથી સમજવાની તક મળશે.
- સઘન ક્ષેત્રકાર્યનાં દિવસો ક્ષેત્રકાર્યનાં ભાગ રૂપે ગણવામાં આવશે.
- એક દિવસમાં ૫ કલાક ક્ષેત્રકાર્ય કરવાનું રહેશે.
- દરેક વિદ્યાર્થીએ કોલેજના અધ્યાપકના માર્ગદર્શન હેઠળ ક્ષેત્રકાર્ય કરી દૈનિક અહેવાલ બનાવવાનો રહેશે.
- દૈનિક અહેવાલના આધારે સેમેસ્ટર અંતે સત્રાંત અહેવાલ બનાવવા રહેશે.

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Viva	20 Marks
2. GD, Role Play, Presentation	10 Marks
Total Marks:	30 Marks

B.S.W.
SEMESTER – III

Paper No: 301 English

Marks: 100 Marks Credits: 06
Marks: Semester End Examination: 70 Marks
Continuous Internal Evaluation: 30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	Prose: - 1. Objective/Multiple Choice/Match the Group/True or False 2. Short Questions – Answers 3. Short – Notes	18 Hours	14 Marks
Unit 2	Poetry: - 1. Objective type/Multiple Choice/Match the Group/True or False 2. Short Questions – Answers 3. Short – Notes	18 Hours	14 Marks
Unit 3	Grammar: 1. Tense ♣ Continue Perfect – Present Tense ♣ Continue Perfect – Past Tense ♣ Continue Perfect – Future Tense 2. Direct – Indirect Speech 3. Use of Punctuation 4. Active – Passive Voice	18 Hours	14 Marks
Unit 4	Composition: - 1. Letter Writing (Informal) 2. Report Writing	18 Hours	14 Marks
Unit 5	Write Application	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
Total Marks: 30 Marks

Reference / Text-Books / Additional Reading:

1. Prose & Poetry for College – Mac-Millian Publication
2. High School Grammar & Composition by Wren & Martine

Paper No: 302: નગર અને ગ્રામિણ સમાજશાસ્ત્ર

Marks:	100 Marks	Credits: 06
Marks: Semester End Examination:	70 Marks	
Continuous Internal Evaluation:	30 Marks	

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	નગર સમાજશાસ્ત્ર (૧) નગર સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ, વ્યાખ્યા અને કાર્યક્ષેત્ર (૨) નગર સમાજશાસ્ત્રનું મહત્વ (૩) નગરની ઉત્પત્તિ અને વિકાસ (૪) શહેરીકરણ અને શહેરવાદનો તફાવત (૫) ભારતમાં શહેરીકરણનાં સહાયક અને અવરોધક પરિબળો	18 Hours	14 Marks
Unit 2	ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્ર (૧) ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ, વ્યાખ્યા અને કાર્યક્ષેત્ર (૨) ભારતમાં ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ (૩) ભારતમાં ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રના અભ્યાસનું મહત્વ (૪) ગ્રામીણ સમાજમાં પરિવર્તનનાં પરીબળો (૫) ગ્રામીણ સમાજમાં આવેલા પરીવર્તનો	18 Hours	14 Marks
Unit 3	ગ્રામિણ નેતૃત્વ (૧) ગ્રામિણ નેતૃત્વનાં લક્ષણો (૨) ગ્રામિણ નેતૃત્વનાં પ્રકારો (૩) ગ્રામિણ નેતૃત્વનાં નિર્ણાયક પરિબળો (૪) નેતૃત્વની ગ્રામ સમાજ પર અસર	18 Hours	14 Marks
Unit 4	ગ્રામ વિકાસ (૧) એકાદશ વ્રતો (૨) સ્વદેશી અને ગ્રામ વિકાસ (૩) મારા સ્વપ્નનું ગામડું – રામ રાજય (૪) ગાંધીજીની દ્રષ્ટિએ ખેતી અને ગોપાલન (૫) ખેતીનું સાદું જીવન જ સાચું જીવન	18 Hours	14 Marks
Unit 5	ગ્રામિણ અને શહેરી સમુદાય (૧) ગ્રામિણ અને શહેરી સમુદાયોનો અર્થ અને લાક્ષણિકતા (૨) નગરોમાં સામાજિક સ્તરીકરણ, અર્થ અને સ્વરૂપ (૩) ભારતમાં નગરીય સામાજિક સ્તરીકરણ (૪) શહેરવાદનો અર્થ અને લક્ષણો (૫) ગ્રામિણ અને શહેરી સમુદાય વચ્ચે તુલનાં	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam	20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation	10 Marks
Total Marks:	30 Marks

Reference / Text-Books / Additional Reading:

1. નગર સમાજશાસ્ત્ર – એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે અ – અનડા પ્રકાશન, અમદાવાદ
2. ગ્રામિણ સમાજશાસ્ત્ર – એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે – અનડા પ્રકાશન, અમદાવાદ
3. નગરીય સમાજશાસ્ત્ર – શશી કે. જૈન, રિસર્ચ પબ્લિકેશન, જયપુર
4. ગ્રામિણ અને નગર સમાજશાસ્ત્ર – એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે અ – અનડા પ્રકાશન, અમદાવાદ
5. નગર સમાજશાસ્ત્ર – ડૉ. હરીશ દોશી, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ – અમદાવાદ
6. ગ્રામિણ સમાજશાસ્ત્ર – ડૉ. એમ. એમ. લવાનિયા અને શશી કે. જૈન, રિસર્ચ પબ્લિકેશન, જયપુર
7. ભારતીય ગ્રામિણ સમાજશાસ્ત્ર – એ. આર. દેસાઈ. – રાવત પબ્લિકેશન, જયપુર
8. હિન્દ સ્વરાજ – એક અધ્યયન – કાંતિભાઈ શાહ
9. મંગળ પ્રભાત – ગાંધીજી
10. મારા સ્વપ્નનું ભારત
11. ગાંધી વિચાર દોહન – કિશોરલાલ મશરૂવાળા
12. ગ્રામ સ્વરાજ – ગાંધીજી

Paper No: 303: સમાજકાર્યની પધ્ધતિઓ –૧

Marks: 100 Marks Credits: 06
Marks: Semester End Examination: 70 Marks
Continuous Internal Evaluation: 30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	વૈયકિતક સેવાકાર્ય પધ્ધતિ (૧) વૈયકિતક સેવાકાર્યનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) વૈયકિતક સેવાકાર્યની જરૂરિયાત (૩) વૈયકિતક સેવાકાર્યની તત્વદર્શીય માન્યતાઓ (૪) વૈયકિતક સેવાકાર્યના અંગભૂત તત્વો (૫) વૈયકિતક સેવાકાર્ય પધ્ધતિના સિધ્ધાંતો	18 Hours	14 Marks
Unit 2	વૈયકિતક સેવાકાર્ય પધ્ધતિ (૧) વૈયકિતક સેવાકાર્ય પધ્ધતિમાં કાર્યકર્તાની કુશળતાઓ (૨) વૈયકિતક સેવાકાર્યકર્તાની ભૂમિકાઓ (૩) વૈયકિતક સેવાકાર્યમાં સમસ્યા નિવારણની પ્રક્રિયા (૪) વૈયકિતક સેવાકાર્યમાં અહેવાલ લેખન (૫) વૈયકિતક સેવાકાર્યમાં અહેવાલ લેખનનાં સિધ્ધાંતો	18 Hours	14 Marks
Unit 3	જૂથકાર્ય પધ્ધતિ (૧) જૂથકાર્યનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) જૂથકાર્યની જરૂરિયાત (૩) માનવ જીવનમાં જૂથનું મહત્વ (૪) જૂથનાં પ્રકારો (૫) જૂથનાં વિકાસાત્મક તબક્કાઓ	18 Hours	14 Marks
Unit 4	જૂથકાર્ય પધ્ધતિ (૧) જૂથકાર્યના ઉદ્દેશો (૨) જૂથકાર્યના સિધ્ધાંતો (૩) જૂથકાર્યકર્તાની ભૂમિકાઓ (૪) જૂથકાર્યકર્તાની કુશળતાઓ (૫) જૂથકાર્યમાં અહેવાલ લેખન અને અહેવાલ લેખનનાં સિધ્ધાંતો	18 Hours	14 Marks
Unit 5	સામુદાયિક સંગઠન (૧) સામુદાયિક સંગઠનનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સામુદાયિક સંગઠનના ઉદ્દેશો (૩) સામુદાયિક સંગઠન પધ્ધતિના સિધ્ધાંતો (૪) સામુદાયિક સંગઠનની કુશળતાઓ (૫) સામુદાયિક સંગઠનની ભૂમિકાઓ	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading:

૧. Social Work Methods, Practice and Perspectives – Rameshwari Devi, Ravi Prakash Rawat
૨. સામાજિક વૈયકિતક સેવાકાર્ય – ડૉ. પ્રયાગદિન મિશ્ર
૩. સામાજિક સામુહિક કાર્ય – ડૉ. પ્રયાગદિન મિશ્ર
૪. સામુદાયિક સંગઠન – એ. એન. સિંહ
૫. Social Case Work : A. Therapeutic Approach – R. K. Upadhyay
૬. Social work an intergraded Approach – Sanjay Bhattacharya
૭. Social Group Work - H.B. Trakker

Paper No: 304: ક્ષેત્રકાર્ય

Marks:	100 Marks	Credits: 10
Marks: Semester End Examination:	70 Marks	
Continuous Internal Evaluation:	30 Marks	

- વિદ્યાર્થીઓએ અઠવાડિયામાં બે દિવસ ગામડામાં કે શહેરમાં ક્ષેત્રકાર્યમાં જવાનું રહેશે જેમાં તેમણે સમસ્યાની ઓળખ કરી સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ, સરકારી યોજનાઓ, સ્વેચ્છિક સંસ્થાઓ દ્વારા ચાલતા પ્રયત્નો વિશે જાણકારી મેળવવાની રહેશે.
- એક દિવસમાં ૫ કલાક ક્ષેત્રકાર્ય કરવાનું રહેશે.
- દરેક વિદ્યાર્થીએ કોલેજના અધ્યાપકના માર્ગદર્શન હેઠળ ક્ષેત્રકાર્ય કરી દૈનિક અહેવાલ બનાવવાનો રહેશે. દૈનિક અહેવાલના આધારે સેમેસ્ટરનાં અંતે સત્રાંત અહેવાલ બનાવવાનો રહેશે.

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Viva	20 Marks
2. GD, Role Play, Presentation	10 Marks
Total Marks:	30 Marks

B.S.W.
SEMESTER – IV

Paper No: 401: સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન

Marks: 100 Marks Credits: 06
Marks: Semester End Examination: 70 Marks
Continuous Internal Evaluation: 30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	(૧) સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાનનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાનનું સ્વરૂપ (૩) સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર (૪) સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાનની ઉપયોગીતા (૫) સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાનનો અન્ય સામાજિક વિજ્ઞાનો સાથે સંબંધ	18 Hours	14 Marks
Unit 2	(૧) મનોવલણનો અર્થ અને સ્વરૂપ (૨) મનોવલણ ઘડતરની પ્રક્રિયા (૩) મનોવલણ પરિવર્તન (૪) સામાજિક આંતરક્રિયાનો અર્થ અને સ્વરૂપ (૫) સામાજિક આંતરક્રિયાના ઉપકરણો	18 Hours	14 Marks
Unit 3	(૧) પુર્વગ્રહની વ્યાખ્યા અને સ્વરૂપ (૨) પુર્વગ્રહનાં કુદરતી અને સંપાદિત લક્ષણો (૩) પુર્વગ્રહ વિકાસનાં તબક્કા (૪) પુર્વગ્રહ નિર્ણાયકો (૫) પુર્વગ્રહને દુર કરવાની રીતો	18 Hours	14 Marks
Unit 4	(૧) નેતૃત્વનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) નેતૃત્વના પ્રકાર (૩) નેતૃત્વના કાર્યો (૪) સમૂહવર્તનનો અર્થ અને ખ્યાલ (૫) ભીડ અને ભીડ વર્તનો	18 Hours	14 Marks
Unit 5	(૧) લોકમતનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) લોકમત ઘડતરની પ્રક્રિયા (૩) લોકમત પરિવર્તનની પદ્ધતિ (૪) પ્રચારનો અર્થ અને સ્વરૂપ (૫) પ્રચારની પ્રયુક્તિઓ	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading:

૧. સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન – ડૉ બી.એ. પરીખ
૨. સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન – ડૉ. ચંદ્રકાંતભાઈ પટેલ
૩. સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન – આકોલકર અને ઠાકર
૪. Social Psychology – Katz and Schank
૫. સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન – તલાજિયા, નાથી, ડુંગરાણી, સોજીત્રા અને ત્રિવેદી
૬. An Introduction to Social Psychology – B. Kuppu Swami
૭. સમાજ મનોવિજ્ઞાન કી રૂપરેખા – અરૂણકુમાર સિંહ
૮. આધુનિક સામાજિક મનોવિજ્ઞાન – આર. એન. સિંહ

Paper No: 402: ભારતીય સમાજની સમસ્યાઓ – ૧

Marks:

100 Marks

Credits: 06

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	સામાજિક સમસ્યા (૧) સામાજિક સમસ્યાઓનો અર્થ (૨) સામાજિક સમસ્યાનાં લક્ષણો (૩) સામાજિક સમસ્યાનાં કાર્યો (૪) સામાજિક સમસ્યાનો અભિગમ (૫) સામાજિક સમસ્યાનાં વિકાર્યો	18 Hours	14 Marks
Unit 2	વસ્તી (૧) ભારતમાં વસ્તી સમસ્યાનું સ્વરૂપ (૨) ભારતમાં વસ્તી વૃદ્ધિના કારણો (૩) ભારતમાં વસ્તી વધારાની અસરો (૪) વસ્તીશાસ્ત્રીય ખ્યાલો (જન્મદર, મૃત્યુદર, લિંગ પ્રમાણ, બાળમૃત્યુદર, પ્રજનનક્ષમવય જૂથ) (૫) વસ્તી નિયંત્રણનાં સાધન તરીકે કુટુંબ નિયોજન	18 Hours	14 Marks
Unit 3	બેકારી (૧) બેકારીનો અર્થ અને સ્વરૂપ (૨) બેકારીના પ્રકારો (૩) ભારતમાં બેકારીના કારણો (૪) બેકારીની અસરો (૫) બેકારી નિવારવા માટે ભારત સરકારે અમલમાં મૂકેલા રોજગારલક્ષી કાર્યક્રમો	18 Hours	14 Marks
Unit 4	ગરીબી (૧) ગરીબીનો અર્થ અને સ્વરૂપ (૨) ગરીબીના પ્રકારો (૩) ભારતમાં ગરીબીના કારણો (૪) ભારતમાં ગરીબીના નિર્દેશકો (૫) ભારતમાં ગરીબી નાબૂદિ માટેના ઉપાયો	18 Hours	14 Marks
Unit 5	બાળ અપરાધ (૧) બાળ અપરાધનો અર્થ, ખ્યાલ અને વ્યાખ્યા (૨) બાળ અપરાધીઓનું વર્ગીકરણ (૩) બાળ અપરાધનાં કારણો (૪) બાળ અપરાધ અટકાવવાનાં ઉપાયો (૫) બાળ અપરાધીઓ માટે કાર્યરત સંસ્થાઓ	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading:

૧. સામાજિક સમસ્યા – પ્રો. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે – અનડા પ્રકાશન
૨. સામાજિક સમસ્યાઓ – ડૉ. હર્ષિદા એચ. દવે – યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
૩. સામાજિક સમસ્યાએ – રામ આહુજા – રાવત પબ્લિકેશન
૪. સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્ર અને ભારતમાં કુટુંબ નિયોજન – પ્રો. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે – અનડા પ્રકાશન
૫. વસ્તી શિક્ષણ – ડૉ. બી.કે. ભટ્ટ અને જે.એન. દેસાઈ – યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
૬. વસ્તી અને સમાજ – પ્રો. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે – અનડા પ્રકાશન
૭. ગરીબી ઉન્મૂલન કાર્યક્રમ – ડૉ. અમીત અગ્રવાલ – રીતુ પબ્લિકેશન જયપુર

Paper No: 403: ભારતમાં સામાજિક પરિવર્તન

Marks:

100 Marks

Credits: 06

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	સામાજિક પરિવર્તન (૧) સામાજિક પરિવર્તનનો ખ્યાલ અને અર્થ (૨) સામાજિક પરિવર્તનના લક્ષણો (૩) સાંસ્કૃતિક પરિવર્તન એટલે શું? સામાજિક પરિવર્તન અને સાંસ્કૃતિક પરિવર્તન વચ્ચેનો તફાવત (૪) સામાજિક આંદોલનનો અર્થ અને લક્ષણો (૫) સામાજિક ક્રાંતિનો અર્થ અને લક્ષણો	18 Hours	14 Marks
Unit 2	સામાજિક પરિવર્તનના પરિબળો (૧) ઉદ્યોગીકરણ (૨) શહેરીકરણ (૩) સંચારસાધનો (૪) શિક્ષણ (૫) સ્વેચ્છિક સંગઠનો	18 Hours	14 Marks
Unit 3	સામાજિક પરિવર્તનના પરિબળો (૧) સામાજિક કાનૂનીકરણ (૨) સ્વાતંત્ર્ય આંદોલન અને મહાત્મા ગાંધી (૩) ભારતનું બંધારણ (૪) આયોજિત વિકાસ કાર્યક્રમ (૫) સામાજિક પરિવર્તનના અવરોધક પરિબળો	18 Hours	14 Marks
Unit 4	સામાજિક સુધારણા (૧) સામાજિક સુધારણાનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સામાજિક સુધારણાના લક્ષણો (૩) ભારતમાં સામાજિક સુધારણા પ્રવૃત્તિની અસરો (૪) સુધારણાવાદી આંદોલનો અને સંગઠનો (૫) સામાજિક સુધારણા અને પુનરુત્થાન વચ્ચે તફાવત	18 Hours	14 Marks
Unit 5	સામાજિક પુનરુત્થાન (૧) સામાજિક પુનરુત્થાનનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સામાજિક પુનરુત્થાનના લક્ષણો (૩) ભારતમાં પુનરુત્થાનવાદી પ્રવૃત્તિની અસરો (૪) જ્ઞાતિ સંસ્થામાં આવેલ પરિવર્તન (૫) સ્ત્રી સ્થાનમાં આવેલ પરિવર્તન	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
  2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading:

૧. આધુનિક ભારતમાં સામાજિક પરિવર્તન – ડૉ. સંજીવ મહાજન
૨. ભારતમાં સામાજિક પરિવર્તન – સુનીતા ગોયલ, સંગીતા ગોયલ
૩. Social Change : Themes and Perspectives – D. N. Jena and U. K. Mohapatra
૪. આધુનિક ભારતમાં સામાજિક પરિવર્તન – પ્રો. એ. જી. શાહ અને જે. કે. દવે
૫. Social Change in India – M. C. Shekhar
૬. Social Change in Modern India – M. N. Srinivas
૭. ભારતીય સમાજ વ્યવસ્થા – તારા પટેલ

Paper No: 404: ક્ષેત્રકાર્ય

Marks:

100 Marks

Credits: 10

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

- વિદ્યાર્થીઓએ અઠવાડિયામાં બે દિવસ ગામડામાં કે શહેરમાં ક્ષેત્રકાર્યમાં જવાનું રહેશે જેમાં તેમણે સમસ્યા અંગે જરૂરી ઉકેલો અને યોજનાઓ લોકો સુધી પહોંચાડી લોકોને લાભાન્વિત કરવાનાં રહેશે તેમજ તેનું મુલ્યાંકન કરવાનું રહેશે.
- અઠવાડિક ગ્રામ શિબિરનું આયોજન કરવાનું રહેશે જે ગ્રામ શિબિરમાં વિદ્યાર્થીઓ સમસ્યા અંગે જરૂરી ઉકેલો અને યોજનાઓનો પ્રત્યક્ષ અનુભવ મેળવશે.
- સઘન ક્ષેત્રકાર્યનાં દિવસો ક્ષેત્રકાર્યનાં ભાગ રૂપે ગણવામાં આવશે.
- એક દિવસમાં ૫ કલાક ક્ષેત્રકાર્ય કરવાનું રહેશે.
- દરેક વિદ્યાર્થીએ કોલેજના અધ્યાપકના માર્ગદર્શન હેઠળ ક્ષેત્રકાર્ય કરી દૈનિક અહેવાલ બનાવવાનો રહેશે. દૈનિક અહેવાલના આધારે સેમેસ્ટરના અંતે સત્રાંત અહેવાલ બનાવવાનો રહેશે.

Break up of Continuous Internal Evaluation:

- Internal Viva 20 Marks
- GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

B.S.W.
SEMESTER – V

Paper No: 501 English

Marks: 100 Marks Credits: 06
Marks: Semester End Examination: 70 Marks
Continuous Internal Evaluation: 30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	Swami And His Friends 1. Long Questions & Answers 2. Short Questions & Answers 3. Objective type Questions & Answers	36 Hours	30 Marks
Unit 2	Comprehension 1. Unseen Paragraph or Informative text is given ♣ Transfer into graph, chart or table. 2. Draw an advertisement for commodities <u>OR</u> Job-requirements	18 Hours	10 Marks
Unit 3	Translation: - 1. Translation. (Gujarati to English) 2. Translation. (English to Gujarati)	18 Hours	10 Marks
Unit 4	Story writing (from the point given)	9 Hours	10 Marks
Unit 5	Essay – writing (from the point given)	9 Hours	10 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
  2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading:

1. Swami And His Friends – R.K. Narayan
2. Books on essay – writing
3. Books on story - writing

Paper No: 502: સમાજકાર્યની પદ્ધતિ – ૨

Marks: 100 Marks Credits: 06
Marks: Semester End Examination: 70 Marks
Continuous Internal Evaluation: 30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	સમાજ કલ્યાણ વહિવટ (૧) સમાજ કલ્યાણ વહિવટનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સમાજ કલ્યાણ વહિવટનું ક્ષેત્ર (૩) સમાજ કલ્યાણ વહિવટના મૂળભૂત પાસાંઓ (૪) સમાજ કલ્યાણ વહિવટનું માળખું (૫) સમાજ કલ્યાણ વહિવટમાં કારોબારી	18 Hours	14 Marks
Unit 2	સમાજકાર્ય સંશોધન (૧) સંશોધનનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સમાજકાર્ય સંશોધનનો અર્થ અને ખ્યાલ (૩) સમાજકાર્ય સંશોધનનું મહત્વ (૪) સમાજકાર્ય સંશોધનના સોપાનો (૫) નમુના પંસદગી	18 Hours	14 Marks
Unit 3	સમાજકાર્ય સંશોધન (૧) માહિતી એકત્રિકરણની પ્રયુક્તિઓ (પ્રશ્નાવલી, મુલાકાત અનુસૂચિ) (૨) ઉત્કલ્પના (૩) પ્રાથમિક અને ગૌણ માહિતી (૪) સંશોધનમાં અહેવાલ લેખનનું મહત્વ (૫) સંશોધનમાં કોમ્પ્યુટરની ઉપયોગીતા	18 Hours	14 Marks
Unit 4	સામાજિક ક્રિયા (૧) સામાજિક ક્રિયાનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સામાજિક ક્રિયા પદ્ધતિના કોશલ્યો (૩) સામાજિક ક્રિયાની પ્રક્રિયા (૪) સામાજિક ક્રિયામાં વ્યવસાયિક કાર્યકર્તાની ભૂમિકાઓ	18 Hours	14 Marks
Unit 5	સંકલિત પદ્ધતિ (૧) સંકલિત પદ્ધતિનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) સંકલિત પદ્ધતિના કાર્યો (૩) સંકલિત પદ્ધતિમાં સમસ્યા નિવારવાની પ્રક્રિયા (૪) સંકલિત પદ્ધતિના તંત્રો (સાધનતંત્ર, સેવાર્થીતંત્ર) (૫) સંકલિત પદ્ધતિના તંત્રો (લક્ષ્યતંત્ર, ક્રિયાતંત્ર)	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading:

૧. ભારતમે સમાજ કલ્યાણ પ્રશાસન – ડૉ. ડી.આર. સચદેવ
૨. A Textbook of Research Methodology in social sciences – P.C. Tripathi
૩. Research Methodology – D.K. Bhattacharya
૪. Research Methodology – Methods, Tools and Techniques – Gopal Lal Jain
૫. સમાજશાસ્ત્રીય અનુસંધાનકે મૂલ તત્વ – આર. બી. તામુકાર
૬. Social Welfare Administration – D. Pal Chaudhary

Paper No: 503: સંગઠન સંચાલન:

Marks: 100 Marks
Marks: Semester End Examination: 70 Marks
Continuous Internal Evaluation: 30 Marks

Credits: 06

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	સંસ્થાની નોંધણી (૧) સંસ્થાની નોંધણી અને પૂર્વ તૈયારી (૨) નોંધણી કરાવતા પહેલા ધ્યાનમાં રાખવાનાં મુદ્દા (૩) સંસ્થાની નોંધણીનાં વિવિધ ઠરાવો (૪) ઉદ્દેશ્યપત્ર (૫) નિયમનપત્ર	18 Hours	14 Marks
Unit 2	સંસ્થાનું આર્થિક વ્યવસ્થાપન (૧) સંસ્થાનાં આંતરિક અને બાહ્ય નાણાં નાં સ્ત્રોતો (૨) સંસ્થામાં બજેટનો અર્થ અને જરૂરીયાત (૩) સંસ્થામાં ઓડિટની જરૂરીયાત અને અર્થ (૪) સંસ્થાની હિસાબી પદ્ધતિ (૫) સંસ્થાનાં વાર્ષિક અને અન્ય અહેવાલો અને જરૂરીયાત	18 Hours	14 Marks
Unit 3	માનવ સંસાધન સંચાલન (૧) માનવ સંસાધન સંચાલનનો અર્થ અને વ્યાખ્યા (૨) માનવ સંસાધન સંચાલનનું મહત્વ (૩) માનવ સંસાધન સંચાલનનું કાર્યક્ષેત્ર (૪) માનવ સંસાધન વિકાસ (૫) માનવ સંસાધન સંચાલનનો વિકાસ અને મુલ્યાંકન	18 Hours	14 Marks
Unit 4	માનવ સંસાધન સંચાલન (૧) માનવ સંસાધન આયોજનની જરૂરીયાત (૨) માનવ સંસાધન ભરતીનું મહત્વ અને પ્રાપ્તી સ્થાનો (૩) માનવ સંસાધન તાલીમનો અર્થ અને પ્રકારો (૪) મજૂર કલ્યાણ એટલે શું? (૫) મજૂર કલ્યાણ પ્રવૃત્તિનું કાર્યક્ષેત્ર	18 Hours	14 Marks
Unit 5	પ્રત્યાયન (૧) પ્રત્યાયનનો અર્થ – વ્યાખ્યાઓ (૨) પ્રત્યાયનની પદ્ધતિ / પ્રક્રિયા (૩) પ્રત્યાયનનાં પ્રકારો (૪) પ્રત્યાયનમાં બાધારૂપ પરિબલો (૫) અસરકારક પ્રત્યાયન માટેની કુશળતાઓ	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading:

૧. સમુહ પ્રત્યાયનનું સમાજશાસ્ત્ર – પ્રો. ડૉ. રમણિક ભટ્ટી – યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
૨. સફળ કોમ્યુનિકેશન – બી. એમ. દસ્તુર
૩. માનવ સંસાધન સંચાલન – સી. જમનાદાસની કંપની
૪. Roll in N.G.O. in Development of Social System – O. P. Gopal
૫. Hand book of N.G.O. Vol. 1 – Nabhi Publication

Paper No: 504: ક્ષેત્રકાર્ય

Marks:	100 Marks	Credits: 12
Marks: Semester End Examination:	70 Marks	
Continuous Internal Evaluation:	30 Marks	

- વિદ્યાર્થીઓએ ૨૦ દિવસનું સઘન ક્ષેત્રકાર્ય કરવાનું રહેશે જેમાં શહેર કે ગ્રામ્યવિસ્તારમાં કાર્યરત સરકારી, સ્વૈચ્છિક અથવા સહકારી સંસ્થાઓમાં વિદ્યાર્થીઓએ જવાનું રહેશે.
- દરેક વિદ્યાર્થીએ કોલેજના અધ્યાપકના માર્ગદર્શન હેઠળે સઘન ક્ષેત્રકાર્યનાં દૈનિક અહેવાલ બનાવવાનાં રહેશે તેમજ જે તે સંસ્થા અંગેનો એક અલગ સંસ્થાગત માહિતી અહેવાલ તૈયાર કરવાનો રહેશે તેમજ શૈક્ષણિક પ્રવાસનો અહેવાલ પણ બનાવવાનો રહેશે.
- કોઈ પણ એક સરકારી, સ્વૈચ્છિક અથવા સહકારી સંસ્થાઓમાં ચાર થી વધુ વિદ્યાર્થીઓ મુકી શકાશે નહીં. પરંતુ એક જ સંસ્થાની અલગ-અલગ શાખાઓમાં ચાર-ચાર વિદ્યાર્થીઓ મુકી શકાશે.
- મહત્તમ દસ દિવસીય શૈક્ષણિક પ્રવાસનું આયોજન કરવાનું રહેશે જેમાં શહેર કે ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં કાર્યરત સરકારી, સ્વૈચ્છિક અથવા સહકારી સંસ્થાઓની વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા મુલાકાત લેવાની રહેશે.
- શૈક્ષણિક પ્રવાસનાં દિવસો ક્ષેત્રકાર્યનાં ભાગ રૂપે અલગથી ગણવામાં આવશે.

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Viva	20 Marks
2. GD, Role Play, Presentation	10 Marks
Total Marks:	30 Marks

B.S.W.
SEMESTER – VI

Paper No: 601: ભારતીય સમાજની સમસ્યા – ૨

Marks:

100 Marks

Credits: 06

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	સ્ત્રીઓની સમસ્યાઓ (૧) જાતીય અસમાનતા (૨) દેહ વ્યાપાર અર્થ અને કારણો, ઉપાયો (૩) દહેજ પ્રથા (૪) છોડતી, બળાત્કાર અને શોષણ (૫) સ્ત્રીઓ અને માનવ અધિકાર	18 Hours	14 Marks
Unit 2	એઈડ્સ (૧) એઈડ્સનો અર્થ અને ખ્યાલ (ઈતિહાસ) (૨) એઈડ્સ માટેનાં જવાબદાર પરીબળો. (૩) એઈડ્સગ્રસ્ત વ્યક્તિ સાથે સમાજનું વલણ (૪) એઈડ્સ માટે ચાલી રહેલા કાર્યક્રમો (૫) એઈડ્સ અટકાવવાનાં ઉપાયો	18 Hours	14 Marks
Unit 3	દલિતોની સમસ્યા (૧) દલિતોનો અર્થ અને વિભાવના (૨) કોટિક્રમનો સિદ્ધાંત (૩) દલિતોની સમસ્યાઓ અને ઉપાયો (૪) દલિત ઉત્થાન કાર્યકર સંસ્થાઓનો પરિચય (૫) દલિતો અને માનવ અધિકાર	18 Hours	14 Marks
Unit 4	આદિવાસીઓની સમસ્યા (૧) આદિવાસીનો અર્થ, લક્ષણો (૨) આદિવાસીઓની વ્યાખ્યા (૩) આદિવાસીઓના વિસ્થાપનનાં પ્રશ્નો (૪) આદિવાસી ઉત્કર્ષ માટે કાર્ય કરતી સંસ્થાઓનો પરીચય (૫) આદિવાસીઓ અને માનવ અધિકાર	18 Hours	14 Marks
Unit 5	આતંકવાદ (૧) આતંકવાદનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) આતંકવાદનાં કારણો અને પરિબળો (૩) આતંકવાદનાં કારણોની સૈદ્ધાંતિક વ્યાખ્યાઓ (૪) આતંકવાદ સામેનાં મોડેલો તરીકે અહિંસા (૫) આતંકવાદની જાહેર જીવન પર અસર	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
  2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading:

૧. ભારતીય સમાજમાં માળખું અને પરિવર્તન – પ્રા. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે
૨. સ્ત્રીઓ અને સમસ્યાઓ – પ્રા. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે
૩. સમાજિક કલ્યાણ અને કાનૂનીકરણ – પ્રા. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે
૪. ભારતીય સમાજિક સમસ્યાઓ – યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
૫. સમાજિક સમસ્યાઓ – પ્રા. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે
૬. ભારતીય સમાજિક સમસ્યાઓ – ડો. એસ. કુમાર
૭. આદિવાસીઓનું સમાજશાસ્ત્ર – પ્રા. એ.જી. શાહ અને જે.કે. દવે
૮. આદિવાસી વન વિકાસ અને કાર્યક્રમો
૯. દલિતનો ઉચ્ચ-નીચ ક્રમ

Paper No: 602: સમાજકાર્યનાં ક્ષેત્રો

Marks:

100 Marks

Credits: 06

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	બાળ, યુવા કલ્યાણ (૧) બાળ કલ્યાણનો અર્થ, ખ્યાલ અને ઉદ્દેશ્ય (૨) બાળ કલ્યાણનું ક્ષેત્ર (૩) બાળ કલ્યાણની જરૂરીયાત અને મહત્વ (૪) યુવા કલ્યાણનો અર્થ, ખ્યાલ અને ઉદ્દેશ્ય (૫) યુવા કલ્યાણની યોજનાઓ (રાષ્ટ્રીય કેવા યુવા મંડળ)	18 Hours	14 Marks
Unit 2	મહિલા અને વિકલાંગ કલ્યાણ (૧) મહિલા કલ્યાણનો અર્થ, ખ્યાલ અને ઉદ્દેશ્ય (૨) મહિલા કલ્યાણનાં વિકાસનાં કાર્યક્રમો (૩) વિકલાંગનો અર્થ અને તેના પ્રકારો (૪) વિકલાંગ કલ્યાણનું ક્ષેત્ર (૫) પંચવર્ષીય યોજનામાં વિકલાંગ કલ્યાણ	18 Hours	14 Marks
Unit 3	કુટુંબ કલ્યાણ (૧) કુટુંબ કલ્યાણનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) કુટુંબ કલ્યાણ અને અનયોજન (૩) કૌટુંબિક સમસ્યાઓ (બાળલગ્ન, છૂટાછેડા) (૪) કુટુંબ કલ્યાણી સેવાઓની જરૂરીયાત અને મહત્વ (૫) કુટુંબ કલ્યાણ માટેનાં સરકારનાં પ્રયાસો	18 Hours	14 Marks
Unit 4	અનુસુચિત જાતિ અને અનુસુચિત જનજાતિ કલ્યાણ (૧) અનુસુચિત જાતિ અને અનુસુચિત જનજાતિ કલ્યાણનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) અનુસુચિત જાતિની સમસ્યાઓ (૩) અનુસુચિત જનજાતિની સમસ્યાઓ (૪) અનુસુચિત જનજાતિમાં આવેલા પરિવર્તનો અને તેના કારણો (૫) અનુસુચિત જનજાતિ વિકાસ અને તેના અભિગમ	18 Hours	14 Marks
Unit 5	કલ્યાણલક્ષી યોજનાઓ અને કાયદાઓ (૧) બાળ કલ્યાણ માટેની સંવિધાનમાં જોગવાઈઓ (૨) યુવાઓની સમસ્યાઓ (૩) મહિલાઓની સમસ્યાઓ (ઘરેલું હિંસા, દહેજ) (૪) અસ્પૃશ્યતા અપરાધ કાનુન ૧૯૫૫ (૫) મહિલા અધિકાર	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading:

૧. સમાજકાર્ય કે ક્ષેત્ર – ડૉ. ગીરીશ કુમાર
૨. બાળ અપરાધ અને ભારતીય ન્યાય પદ્ધતિ – ડૉ. કોશિલ સી. રાવળ
૩. કૌટુંબિક કાયદાઓ – યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોડ
૪. Family In India – Krishna Chakraborty
૫. મહિલા અને બાળ કલ્યાણ – બિપીનચંદ્ર વૈશ્નવ
૬. વિકલાંગ ધારો

Paper No: 603: સામુદાયિક વિકાસ

Marks:

100 Marks

Credits: 06

Marks: Semester End Examination:

70 Marks

Continuous Internal Evaluation:

30 Marks

Unit	Detailed Syllabus	Teaching Hours	Marks/Weight
Unit 1	સામુદાયિક વિકાસ (૧) સામુદાયિક વિકાસનો અર્થ અને ખ્યાલ (૨) વિસ્તરણ શિક્ષણનો અર્થ અને ખ્યાલ (૩) સામુદાયિક વિકાસના આધારો (૪) સામુદાયિક વિકાસની ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ (૫) સામુદાયિક વિકાસની રૂપરેખા	18 Hours	14 Marks
Unit 2	સામુદાયિક વિકાસ (૧) સામુદાયિક વિકાસની સમસ્યાઓ (૨) સામુદાયિક વિકાસના લક્ષ્યો (૩) સામુદાયિક વિકાસમાં આયોજનનું મૂલ્યાંકન (૪) સામુદાયિક વિકાસ અને વિકેન્દ્રીકરણ (૫) સામુદાયિક વિકાસ અને પંચવર્ષીય યોજનાઓ	18 Hours	14 Marks
Unit 3	ગ્રામીણ સમુદાય વિકાસ (૧) ભારતના સંદર્ભમાં ગ્રામીણ સમુદાયના વિકાસની ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ (૨) પંચાયતી રાજ અને ગ્રામ વિકાસ (૩) સહકાર અને ગ્રામ વિકાસ (૪) ગ્રામ વિકાસના કાર્યક્રમો (૫) ગ્રામ વિકાસમાં સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓનું યોગદાન	18 Hours	14 Marks
Unit 4	શહેરી સમુદાય વિકાસ (૧) ભારતના સંદર્ભમાં શહેરી સમુદાયના વિકાસની ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ (૨) શહેરીકરણનો ખ્યાલ અને પ્રક્રિયા (૩) શહેરી સમુદાયના વિકાસની આવશ્યકતા (૪) શહેરી સમુદાયના વિકાસના કાર્યક્રમો (૫) શહેરી સમુદાયના વિકાસમાં સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓનું યોગદાન	18 Hours	14 Marks
Unit 5	ગાંધીજી અને સામુદાયિક વિકાસ (૧) ગાંધીજીનાં સામુદાયિક વિકાસનાં ખ્યાલો (૨) સર્વોદયનો ખ્યાલ (૩) રચનાત્મક કાર્યક્રમો (૪) વિકેન્દ્રીકરણની અર્થવ્યવસ્થા (૫) વર્તમાન સમયમાં ગાંધી વિચારની પ્રસ્તુતતા	18 Hours	14 Marks

Break up of Continuous Internal Evaluation:

1. Internal Exam 20 Marks
  2. Assignment, GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**

Reference / Text-Books / Additional Reading:

૧. Community Development – B.N. Ahuya, S.S. Chhabra
૨. સામુદાયિક વિકાસ એવમ સંગઠન – રાજેન્દ્ર જયસ્વાલ
૩. ભારતમાં ગ્રામવિકાસ – બાબુભાઈ અવરાણી
૪. ગ્રામ સ્વ વિકાસ – બાબુભાઈ અવરાણી
૫. વિસ્તરણ શિક્ષણ – બાબુભાઈ અવરાણી
૬. ભારત સમુદાય વિકાસ યોજના – અક્ષયકુમાર ટેસાઈ
૭. Community Development in India – B. Mukergee
૮. કોમ્યુનીટી ડેવલપમેન્ટ – ડૉ. એસ.કે.
૯. ગાંધીજીનું ધર્મ દર્શન – મ.જી. પટેલ
૧૦. સમાજકાર્યની આધારશીલા – આનંદીબેન પટેલ
૧૧. રચનાત્મક કાર્યક્રમો – ગાંધીજી

Paper No: 604: ક્ષેત્રકાર્ય

Marks:	100 Marks	Credits: 12
Marks: Semester End Examination:	70 Marks	
Continuous Internal Evaluation:	30 Marks	

- વિદ્યાર્થીઓએ ૩૦ દિવસનું સઘન ક્ષેત્રકાર્ય કરવાનું રહેશે જેમાં શહેર કે ગ્રામ્યવિસ્તારમાં કાર્યરત સરકારી, સ્વૈચ્છિક અથવા સહકારી સંસ્થાઓમાં જઈ વિદ્યાર્થીઓએ પ્રોજેક્ટ વર્ક કરવાનું રહેશે.
- દરેક વિદ્યાર્થીએ કોલેજના અધ્યાપકના માર્ગદર્શન હેઠળે સઘન ક્ષેત્રકાર્યનાં દૈનિક અહેવાલ બનાવવાનાં રહેશે તેમજ જે તે સંસ્થા અંગેનો એક અલગ સંસ્થાગત માહિતી અહેવાલ તૈયાર કરવાનો રહેશે તેમજ તેણે તૈયાર કરેલ પ્રોજેક્ટ વર્કનો રિપોર્ટ પણ તૈયાર કરવાનો રહેશે.
- કોઈ પણ એક સરકારી, સ્વૈચ્છિક અથવા સહકારી સંસ્થાઓમાં ચાર થી વધુ વિદ્યાર્થીઓ મુકીશકાશે નહીં. પરંતુ એક જ સંસ્થાની અલગ-અલગ શાખાઓમાં ચાર-ચાર વિદ્યાર્થીઓ મુકી શકાશે.

Break up of Continuous Internal Evaluation:

- Internal Viva 20 Marks
- GD, Role Play, Presentation 10 Marks
- Total Marks: 30 Marks**